

З В І Т

ЗА ДІЯЛЬНІСТЬ

з 14-го травня 1925 р. до 1-го січня 1927 р.

З В І Т

ЗА ДІЯЛЬНІСТЬ

з 14-го травня 1925 р. до 1-го січня 1927 р.

Дозволяється випустити в світ.

Неодмінний Секретар У. А. Н.

Академик *А. Кримський.*

Звіт за діяльність Науково-Педагогічного Т-ва при У.А.Н. з часу його заснування (14 травня 1925 р.) до 1 січня 1927 р.

Заснування Т-ва й загальні обставини його роботи.

Заснування Науково-Педагогічного Т-ва при У.А.Н. було природнім оформленням тих завдань, що їх інтенсивний розвиток культурного будівництва на Україні за часів соціальної революції поставив перед широкими колами робітників освіти й надто активнішою їх частиною. Кардинальне перебудовання всієї освітньо-виховної справи на Україні, невпинне шукання нових шляхів педагогічної роботи, висування на порядок денний численних методичних проблем—все це потребувало й потребує напруженої роботи не лише з боку органів Наркомосвіти й взагалі державних науково-педагогічних закладів, але й з боку громадських педагогічних об'єднань. У процесі будівництва нової школи такі об'єднання мали й мають велике значіння, вносячи в освітню справу організовану громадсько-педагогічну акцію.

З цих причин, скоро почали відходити в минуле важкі роки розрухи й абсолютної матеріальної незабезпеченості освітника, серед певної частини київських робітників освіти почала відчуватися потреба в такому об'єднанні, що могло-б дати вихід громадській і науковій акції. Правда, Київ багатий на осередки науково-педагогічної думки й роботи. Досить назвати такі заклади, як от Науково-Педагогічна Комісія при У.А.Н., Науково-дослідча катедра педології, Педологічна станція з її кабінетами, Інститут гігієни виховання, Інститут Народньої Освіти, кілька педтехнікумів. Певну науково-педагогічну роботу провадиться і в організаціях, зв'язаних з профспілкою. Але все-ж таки зазначені осередки, провадячи велику й корисну роботу, виходять здебільшого з спеціальних завдань, часто розгортають роботу в вузькому порівнюючи колі співробітників даної установи і через це все не можуть дати точок прикладання варіюванню інтересам ширших кол робітників освіти. Тому створення нової науково-педагогічної організації, досить авторитетної, щоб притягти активнішу частину робітників освіти, досить широкої, щоб охопити складну гаму інтересів активних педагогічних сил, і досить гвучної, щоб дати вихід спеціальним інтересам кожної з складових груп членів—ось ор-

ганізаційне завдання, що його все гостріше ставив час. Добре це відчували, ініціативна група, в склад якої входило кілька співробітників У.А.Н. та Київських Педвузів, зробила перший крок до розв'язання поставленого завдання—звернулась до І Відділу У.А.Н., а через нього до Спільного Зібрання У.А.Н. з поданням про заснування Науково-Педагогічного Т-ва при У.А.Н. Подання про заснування Науково-Педагогічного Т-ва саме при У.А.Н. було тим природнішим і доцільнішим, що при Академії існує низка науково-громадських об'єднань, як напр. Історико-Літературне Т-во, Ботанічне Т-во, Т-во Економістів і т. ін. В обох академічних інстанціях проект був прийнятий прихильно, заснування Науково-Педагогічного Т-ва при У.А.Н. було апробовано, а доданий до подання статут затверджено. 14 травня 1925 р. фундатори Т-ва зібрались на перші розпорядчі збори. З цього часу почався вступ до Т-ва нових членів і взагалі розгортання роботи в Т-ві.

Об'єктивні умови до розгортання діяльності Т-ва були не дуже сприятливі. Наступний по перших розпорядчих зборах літній час з перервою в академічній роботі взагалі примусив суто-організаційну роботу перенести на осінь. Інтенсивність цієї останньої роботи гальмувалась тим, що до січня місяця 1926 року Т-во не мало найменшого постійного приміщення для загальних зборів, засідань комісій, нарад то-що, академічні-ж приміщення загального користування не завжди могли стати в пригоді Т-ву через те, що вони обслуговували й інші осередки Академії. Матеріальної бази Т-во не мало, бо єдиним джерелом прибутків Т-ва були членські внески, ба й розмір їх було встановлено лише в березні 1926 року. Через це Т-во не могло закласти бібліотеки й мусило дуже обмежувати свої осередки в витратах на операційні потреби, хоча ці й мали нводі величезне значіння, як от друкування анкет, тестів то-що. До цього всього треба додати, що всі члени Т-ва, становлячи активнішу частину робітників освіти, були надзвичайно перевантажені поточною роботою. Не вважаючи на всі ці вельми важкі умови, орієнтуючись лише на ініціативу та науково-громадську самовідданість активніших педагогічних сил м. Києва, Т-во на протязі звітного часу проробило чималу організаційну та науково-дослідчу роботу, викристалізувалося в певну науково-громадську організацію, що має визначене цілеве наставлення, зміст та методи своєї праці.

Склад та структура Т-ва. За звітний час Т-во об'єднало 173 активних робітників-педагогів м. Києва. Нові члени входили в склад Т-ва по рекомендації двох дійсних членів і затверджувалися в Раді з наступним повідомленням на загальних зборах Т-ва. Кожен кандидат подавав до Ради заповнену анкету, де зазначалися його вік, освіта, педагогічна робота, в якій секції та комісії хотів-би працювати. Випадків виходу зі складу Т-ва, своєю волею чи за постановою розпорядчих зборів Т-ва, за минулий рік не було.

Вступавши до складу Т-ва, члени його брали ближчу участь в одному з осередків Т-ва.

Ще фундатори Т-ва вважали за бажану певну диференційованість у структурі Т-ва й забезпечили певні можливості до того в проєкті статуту. Перші установчі збори Т-ва підкреслили цілковиту доцільність організації в межах Т-ва певних робочих осередків й відразу винесли постанову про організацію двох секцій: I) методів педагогічної праці; II) фізичного виховання. Перша секція, розгортуючись, виділила такі комісії: 1) наукової організації шкільної праці; 2) дитячої книги; 3) викладачів укр. мови в трудшколах; 4) викладачів укр. мови в профшколах; 5) викладачів природознавства; 6) викладачів математики; 7) викладачів суспільствознавства; 8) робітників молодшого концентру трудшколи; 9) учителів-стенографів. У процесі роботи комісії 3-ю та 4-у було об'єднано в одну.

У кінці звітного часу розпочато організаційну працю що до заснування третьої секції—теоретичної педагогіки та рефлексології.

Керівні органи Керування справами Т-ва належало таким органам: Т-ва та їхня діяльність. Загальним розпорядчим зборам і Раді Товариства. Загальні розпорядчі збори було скликано за звітний час тричі: 14 травня 1925 р., 21 березня 1925 р. та 17 жовтня 1926 року. На перших зборах було накреслено загальний характер діяльності Т-ва, винесено постанову про заснування на найближчий час двох секцій (методів педраці та фізвиховання), обрано трьох основних членів Ради та ревізійну комісію. На других зборах було заслухано доповідь т. Помагайби В. І. про чергові проблеми трудшколи на Україні і по обговоренні доповіді ухвалено тези що до змісту та характеру праці осередків Т-ва, затверджено членами Т-ва всіх товаришів, прийнятих до складу його постановами Ради, ухвалено розміри членських внесків. На третіх зборах було заслухано звіт Ради за роботу Т-ва в 1925/26 р., а також звіт ревізійної комісії, обговорено ці звіти і затверджено як план Ради Т-ва на наступний рік, так і побажання ревізійної комісії, крім того переобрано Раду.

Рада Т-ва складалася з 5-ьох осіб: трьох, обраних на загальних розпорядчих зборах (акад. Корчак-Чепурківський О. В., Дурдуковський В. Ф., Дога В. М.) та двох голів секцій—Іваниці Г. М. (секція методів педраці) та Підгаєцького В. Я. (секція фізвиховання). Головою Ради був акад. Корчак-Чепурківський О. В., заступником його Іваниця Г. М., секретарем—Дога В. М., скарбником до 1/X—26 р.—Підгаєцький В. Я., а після того Дурдуковський В. Ф.

На загальних розпорядчих зборах 17/X. 1926 р. склад Ради було ін соврого переобрано, а крім того для збільшення можливостей мати звязки з ширшими колами членів Т-ва через їхніх представників у Раді було обрано яко кандидатів до членів Ради Левитського О. А., Смика Г. М., Кабарівського П. М. Склад Ревізійної Комісії до 17. X. 1926 р.—Дорошкевич О. К., Пелех П. М., Шекера Я. Г., а після 17. X. — Пелех П. М., Помагайба В. І., Шекера Я. Г.

Всіх засідань Ради за звітний рік відбулося 21.

Найголовніші моменти в роботі Ради Т-ва були такі:

- 1) Загальне керування працею Т-ва по доповідях голів секцій та представників комісій, що їх запрошувало було на пленуми Ради.
- 2) Розроблення та уточнення організаційної структури Т-ва.
- 3) Розгляд заяв кандидатів у члени Т-ва і попередня апробація для доповіді на найближчих розпорядчих зборах.
- 4) Керування фінансовими справами Т-ва.
- 5) Поточні справи (питання про приміщення Т-ва, представництво Т-ва до різних інституцій, організація чергових зборів, то-що).

Науково-педагогічна праця Т-ва (Напрямок, зміст і характер праці в цілому). Розгортаючи роботу в низці робочих осередків, як от секціях, комісіях то-що, Т-во в основу цієї роботи поклало кілька принципів, що повинні були внести координацію в роботу цих осередків і скерувати в певному напрямкові зміст їхньої роботи. Основний з цих принципів—увага до актуальних проблем нашої масової школи та намагання оформити наслідки науково-педагогічних студій в матеріалах, що могли-б стати в пригоді нашим шкільним закладам, бажання забезпечити для членів Т-ва можливості не лише наукових студій, але й широкої самоосвітньої праці. Тому робота більшості робочих осередків Т-ва йшла в трьох напрямках: 1) науково-дослідному, 2) самоосвітньому, 3) громадсько-педагогічному. Певний матеріал з роботи окремих Комісій виводився й на прилюдні засідання. Тому зміст роботи Т-ва краще розглянути в двох моментах: 1) Прилюдні збори Т-ва, 2) Робота окремих осередків Т-ва.

Прилюдні збори Т-ва. За звітний рік відбулися такі прилюдні збори Т-ва, присвячені заслуханняю та обговоренню наукових доповідів. 1) 23 травня 1925 року—збори секції фізвиховання—доповідь т. Гацанюка В. „Біо-хімічні основи росту“. 2) 25 травня 1925 року—збори секції методів педагогічної праці: доповіді т. т. Іваниці Гр. М., Смолинського С., М. Шекери Я. Г. про IV пленум Наукпедкому Укрголовсоцвиху. 3) 10 січня 1926 року—прилюдні збори Комісії наукової організації шкільної праці—доповіді: а) Пелеха П. М.: „Основні проблеми наукової організації праці“, б) д-ра Кудрицького М. А. „Шляхи. санітарно-гігієнічної оцінки шкільної праці учнів у сучасній школі“. 4) 17 січня 1926 р.—прилюдні збори Т-ва, присвячені пам'яті А. І. Лещенка,—доповіді та спогади т. т. Дорошкевича О. К., Сімашкевича М. В., Ревуцького Д. М., Доги В. М., Папчинської О. К., Шаповала. 5) 10 лютого 1926 р.—прилюдні збори Комісії наукової організації шкільної праці—доповіді Підгавцького В. Я. „Санітарно гігієнічна характеристика праці сучасного педагога“ і Воскерч'яна С. „Чи можливий об'єктивний облік праці учнів у школі?“. 6) 28 лютого 1926 р. прилюдні збори Т-ва в об'єднаному з профспілкою вшануванні Дурдлюковського В. Ф. з нагоди 25 роковин його науково-педагогічної діяльності—доповідь Іваниці Г. М. на тему „Шлях науково-педагогічної

діяльності В. Ф. Дурдуковського". 7) 21 березня—загальні прилюдні збори Т-ва—доповідь т. Помагайби В. І. „Чергові проблеми радянської трудшколи на Україні". 8) 19 травня—загальні збори Т-ва—доповіді т.т. Астряба О. М. „Всеросійська конференція в справі дитячої книжки" та Іваниці Г. М. „Чергові проблеми створення нового підручника". 9) 31 травня—загальні збори Т-ва, присвячені пам'яті І. Франка, за таким порядком денним: вступне слово Іваниці Г. М., доповіді: т. Шаповала І. Т. „Педагогічне значіння біографії Франкової", т. Шевчука А. А. „Твори Франкові в сучасній радянській школі", т. Юркової М. Б. „Дитяча література в творах Франкових". 10) 17 жовтня—загальні збори Т-ва—доповідь Підгаєцького В. Я. „Визначення та контроль функціональної працездатності в шкільній практиці німецької школи". 11) 16 листопада, прилюдні збори секції фізичного виховання—доповідь д-ра Ольховського „Система корегуючої гімнастики Кляпа". 12) 21 грудня—прилюдні збори секції фізичного виховання, присвячені пам'яті Лесгафта— доповіді: Юркевич М. П. „Фізична освіта в школі в світлі педагогічних ідей Лесгафта", Толмачевської „Спогади про П. Ф. Лесгафта".

Робота комісії секції методів педагогічної праці

Комісія наукової організації шкільної праці та педагогічної психотехніки (працює від початку існування Т-ва при президії: голова—Пелех П. М., секретар—Шекера Я. Г.; загальна кількість засідань на 1 січня 1927 р. —32). У центрі праці Комісії стояло вивчення проблем загальної працездатності учнів трудшкіл. У ряді доповідей та колективних обговорень з'ясовано саме поняття загальної працездатності, розроблено програму й схему вивчення загальної працездатності учнів трудшколи, підбрано й докладно проаналізовано ряд тестів для вивчення загальної розумової працездатності учнів усіх громад трудшколи й переведено ряд орієнтаційних дослідів за допомогою цих тестів у деяких трудшколах м. Києва. Для поширення ідей НОШП та педагогічної психотехніки серед ширших кол учительства та громадянства влаштовано два прилюдні засідання(див. вище). Для поглиблення кваліфікації членів Комісії й допомоги в їх науковій праці систематично організовувалось колективне обговорення тих питань, що як проблеми виникали перед членами Комісії в їхній індивідуальній науковій праці з обсягу наукової організації шкільної праці та педагогічної психотехніки (програма вивчення праці вчителя, кореляція між тестами обдарованості та успішності, дитяча творчість й інше). Крім зазначених вище доповідей на прилюдних засіданнях т. т. Пелеха й Воскерч'яна, на чергових засіданнях Комісії заслухано ще такі доповіді (крім рецензій та інформацій):

1-2) Воскерч'ян С. І. 1) Тести на розміркованість для першого та другого концентру трудшколи 2) Чи корисні для школи тести успішності (Анкета для вчителів та учнів). 3) Кабарівський П. М. Тести для вивчення пам'яті учнів трудшкіл. 4-7) Каравай А. Х. 1) Проб-

лема обдарованості. 2) Тести на протилежне слово та аналогію для учнів трудшкіл та інструкція до них. 3) Результати орієнтаційних спроб переведення тестів на протилежне слово та аналогію в IV та VI групах 57-ої трудшколи. 4) Ще до аналізу тестів на протилежне слово та аналогію на підставі орієнтаційної спроби в 57-ій трудшк. 8-12) Пелех П. М. 1) Програма та план праці Комісії НОШН та педопсихотехніки на 1926-ий рік. 2) Проблема вивчення працездатності учнів трудшколи. 3) Таблиця—тест для вивчення виборчої реакції зоровим методом. 4) Тест для вивчення виборчої реакції слуховим методом № 3. 5) Програма й план переведення орієнтаційної спроби вивчення працездатності в 22-ій трудшк. 13) Шевченко Хв. М. Тести для вивчення комбінаторних здібностей учнів трудшколи. 14) Шекера Я. Г. Тести для вивчення спостережливості учнів трудшкіл. 15) Шерехівська К. К. Результати пробного досвіду переведення тестів слуховим методом в 86-ій трудшк. м. Києва. 16) Шерехівська К. К. і Пелех П. М. Результати та аналіза орієнтаційної психотехнічної спроби вивчення розумової працездатності в 22-ій трудшк. м. Києва. 17) Йрошівський Мих. Хв. Анкета для вивчення вчителів.

Комісія дитячої книги (розпочала працю в другому півріччі 1925 року; склад президії: голова—Любинська К. В., секретар—Заболотня М. Ф., загальна кількість засідань на 1 січня 1927 р.—23) розгорнула свою роботу по лінії колективного висвітлення питання про нову дитячу книгу і про межі використовування попередньої української дитячої літератури для педагогічних потреб. У зв'язку з цим Комісія складала рецензії на нові видання дитячих книжок та на рукописи, переводячи останні й через дитячі аудиторії. Ця робота природньо сполучалася з розробленням питання про психологію читача-дитини, надто сучасної, й про характер потрібної тепер саме дитячої книжки. Комісія давала методичну консультацію редвидавам видавництва у справі тих книжок, що їх бажано було видати (як оригінальних, так і перекладних). Далі Комісія почала складати I-й випуск покажчика дитячої літератури для учнів молодшого концентру трудшколи. На прохання секції друку Окробюра Ю. П., Комісія склала список для сільських загонів Ю. П., а також через свого представника брала участь у редакційних нарадах журналу „Вільшовиченята“. Разом з Комісією викладачів мови організувала прилюдне засідання Товариства, присвячене пам'яті Ів. Франка.

Комісія викладачів мови (працює з листопада 1925 року; склад президії: голова—Полуботко О. Ю., заступник—Шевчук А. А., секретар—Смик Г. М.; загальна кількість засідань за звітний час 25 та підкомісія 17). У центрі роботи комісії мови стояло опрацювання програмового матеріалу з української мови для старшого концентру трудшколи. У зв'язку з цією роботою комісія в першому півріччі 1926 року виділила низку підкомісій. В наслідок цієї роботи було

вироблено програму з українск. мови та літератури для 2-го концентру трудшкіл (видруковано в № 1 „Бюлетеня Київ. Окр. Інспектури Нар. Освіти“). У другому півріччі 1926 р. Комісія розробила докладну анкету про сучасний стан викладання українск. мови в школах різних типів на Україні. Анкету видруковано в кінці 1926 р. Переведення її перенесено на перше півріччя 1927 р. Крім наведеного Комісія присвятила чимало часу питанням методики роботи з мови в трудшкoлі, вивчення біографій українських письменників, вивчення нової методичної літератури та підручників, методології студіювання мови українських класиків. З ініціативи Комісії організовано прилюдне засідання Т-ва, присвячене пам'яті Франка, на якому літературно-ідеологічну спадщину Франкову розглянуто було в педагогічному аспекті. З доповідів ширшого змісту, заслуханих в Комісії, треба назвати: 1) Абламська К. С. „Де-які спостереження з приводу стилю та мови „Сонячних кларнетів“ Тичини“. 2) Іваниця Г. М. „Франко й українська школа“ (вступне слово на прилюдному засіданні пам'яті Франка). 3) Лиснянська. „Граматика в старшому концентрі трудшколи“. 4) Марківська Н. М. „Літературний матеріал в старшому концентрі трудшколи“. 5) Горунович Я. Я. „Техніка мови в старшому концентрі трудшколи“. 6) Доманицька С. О. „Програма граматики в старшому концентрі трудшколи“. 7) Шевчук А. А. „Твори Франкові в сучасній радшколі“. 8) Шаповал І. Т. Біографія Франкова в педагогічній роботі. 9) Юркова М. П. „Чергові завдання видання Франкових творів“. 10) Дем'яновський М. Г. „Огляд граматик для шкіл соцвиху“ (частина І). 11) Кривоший І. О. „Огляд граматик для шкіл соцвиху“ (частина II). 12) Іваниця Г. М. „З нової підручної літератури до викладання мови“ (рецензія на книги Пешковського, Якубовича і Бродського, Миртова). 13) Дем'яновський О. П. „Графічний метод“. 14) Смик Г. М. „Вивчення села й викладач мови“. 15) „Іваниця Г. М. „Мова та література в старшому концентрі трудшкіл за останніми програмами ГУС-а й Держметодкому Україні“. 16) Петрусь В. П. „Основи синтаксичної аналізи в сучасній школі“. 17) Полуботко О. Ю. „Граматика в трудшкoлі“. 18) Полуботко О. Ю. „Тесленкові твори в трудшкoлі“. 19) Шевчук А. А. „Укр. література при комплексовому викладанні“. Низку з цих доповідів видруковано вже в педагогічній пресі. Так, доповіді під ч.ч. 7, 17 видруковано в „Рад. Освіті“, під № 10—11 в ж. „Шлях Освіти“, доповіді під ч.ч. 3, 4, 5, 6 відбилися в програмах, надрукованих в „Бюлетені Київської Окренаросвіти“.

Комісія викладачів природознавства (заснувалася в лютому 1926 року; президія: голова Соколовський О. І., секретар Василювська-Вироцька Р. В.; загальна кількість засідань на 1-е січня 1927 року—10) провадила роботу в таких напрямках: а) Розгляд та розроблення різних методичних питань шкільного природознавства; б) Питання практики шкільної роботи. Що до першого, крім заслухання відповідних доповідів методичного характеру, ухвалено було

(після пропозиції предст. Д. Н. Методкому та ДВУ) взяти на себе складання книжки з методики шкільного природознавства, розглянуто й ухвалено попередній план книжки, що його запропонував О. І. Соколовський, намічено й розподілено по-між членів Комісії низку окремих питань, що їх належить їм опрацювати й подати в вигляді доповідів на ухвалу Комісії за певним календарним планом роботи. Організовано постійний огляд поточної шкільної й методичної літератури з природознавства. Що до участі Комісії в безпосередній шкільній природничій практиці Комісія проробила таку роботу: провадила на своїх засіданнях критичний розгляд і оцінку нових програм з природознавства, робила спроби заповнення їх конкретним матеріалом для роботи (намічення низки конкретних робочих завдань, необхідних шкільних дослідів, приладдя, екскурсій, музейної роботи в школі й т. и.). Зокрема Комісія ухвалила розроблену робочу програму з ботаніки й доручила перевести Р. В. Василевській випробувати його в деталях на практиці в досвідчій І трудшколі ім. Шевченка. Головніші з зачитаних в Комісії доповідів: 1) Соколовський А. Є. „Форми шкільної праці з природознавства за новими методами з шкільної практики“. 2) Соколовський О. І. „Огляд програми з ботаніки в нових програмах Укр. Соцвиху для старших груп семирічки“. 3) Лоханько В. Ю. „Зауваження до нових програм з хемії для старших груп семирічки“. 4) Соколовський О. І. „Проект програми з ботаніки в погодженні з комплексами для старших груп семирічки“. 5) Карвовський П. М. „Школа й справа охорони природи“. 6) Василевська-Вироцька Р. В. „Огляд підручної літератури з природознавства для 5-ої та 6-ої груп трудшкіл“. 7) Василевська-Вироцька Р. В. „Огляд підручної літератури з природознавства для 7-ої групи трудшкіл“. 8) Соколовський А. Є. „Методи шкільного природознавства в їхньому застосованні в сучасній трудшколі“.

Комісія викладачів математики (засновано на весні 1926 року, систематичну роботу розпочала на початку 1926—27 ак. р.; президія: голова — Астряб О. М., заступник — Остроменський Д. А., секретар — Ілляшенко Л. О., загальна кількість засідань — 10) намітила до розроблення низку тем методичного порядку, як от: математика й комплексова система, математика й виробництво, математика в дитячій грі, наближені обчислення, тип нової підручної книги з математики, тестування в роботі викладача математики то-що. Опрацювання цих тем в максимальній можливій мірі вставлено в рамки колективної роботи. Стрижневою роботою комісії за звітний час було з'ясування рівня формальних знань з математики за допомогою тестування. Першим завданням було поставлено — перевірити рівень знань та звичок у арифметичних вирахунах тих учнів, що закінчили перший концентр трудшколи. Спеціально створена підкомісія (в складі Онацького О. Д., Дорошкевич Л. М., Онацької Д. С.) розробила проект тестів та план переведення тестової перевірки. Ці

тести було заслухано та прокоректовано на пленумі Комісії, перевірено в двох групах однієї школи, а потім за активною участю всіх членів Комісії переведено було тестування в 25 п'ятих групах київських трудшкіл. Матеріали тестування вже розроблено. Витяг з матеріалів маєтсья подати в педагогічній пресі. Доповідь т. Мукалова М. на тему „Метрична система мір та десяткові дроби“ видрукована статтею в жур. „Радянська Освіта“ (1927 р. № 1),

Комісія викладачів суспільствознавства (організаційну працю розпочала в квітні 1926 року, систематичну—з початку 1926—27 ак. року; президія: голова—Гермаїзе Й. Ю., секретарь—Косташук В. М., загальна кількість засідань—8) працювала над питаннями про зміст та методи роботи в галузі суспільствознавства на старшому концентрі трудшколи. Чимало місця в поточній роботі Комісії заняли студії, звязані з Всеукраїнською конференцією викладачів суспільствознавства. Після літньої перерви основними в роботі Комісії були доповіді: 1) Гермаїзе Й. Ю. „Роля історії України в курсі суспільствознавства в трудшколі“. 2) Жураківський Г. Є. „Взаємини між історією та сучасністю. Огляд історичних течій в суспільствознавстві за роки революції“. (Доповідь видрукована статтею в „Бюлетені Метод.-Консульт. Бюра К. І. Н. О“, № 2). В межах Комісії працює три секції: а) програми та методики суспільствознавства в трудшколі; б) бібліографічна; в) шкільного підручника.

Комісія робітників молодшого концентру трудшколи (засновано в травні 1926 року, систематичну працю розпочала на початку 1926/27 ак. р.; президія: голова—Помагайбо В. І., секретарем—Нижник О. І.; загальна кількість засідань на 1 січня 1927 р.—6). Комісія поставила на порядок денний й почала опрацьовувати низку актуальних для молодшого концентру трудшколи методичних питань, як от методика мовчазного читання, техніка виправлення письмових праць з мови, засоби утворення робочої дисципліни, планування праці з дітьми то що. Крім того Комісія розпочала кардинальний перегляд програм молодшого концентру трудшколи для міських шкіл. У розділі самоосвітньої праці Комісія розпочала переводити рецензування педагогічної літератури й підручників, огляд педагогічних журналів, обмін інформаціями про педагогічну працю різних організацій.

Нарада викладачів української мови та українознавства Київських вищих шкіл.

З ухвали Секції методів педагогічної праці при Т-ві за звітний час відбулась сесія-нарада викладачів української мови та українознавства Київських Вищих Шкіл. Українізація київських інститутів та технікумів висунула на порядок денний чимало методичних та методологічних проблем, що їх характер та значіння переросли межі зацікавленности та компетенції одної лише якоїсь вищої школи й набуваючи певної типовости, потребували обговорення на ширших міжвузівських методнарадах. Обраховуючи велике педагогічне зна-

чіння цих нарад, Т-во сприяло скликанню при Т-ві сесії-наради викладачів української мови Київських В. Ш. На протязі 4-х засідань, що відбулись в кінці 1925/26 та на початку 1926/27 акад. року, крім інформацій членів нарад про стан катедр українознавства по різних В. Ш. З., обговорювалося справу поглиблення українізації по В. Ш. З., програми української мови та методичні моменти цієї роботи.

Робота секції Секція працює від початку існування Т-ва при пре-
фізичного вихо- зидії: голова—Підгасцький В. Я., тов. голови—Ко-
вання. варджик, а потім Кудрицький М. А., секретар—Рад-
кевич, а потім Куницький і Очеретько М. П., скарбник—Юркевич М. П.

У центрі праці секції стояло наукове розроблення питань фізичного виховання в школі. У секції на її засіданнях зачитувалося та обговорювалося доповіді, що їх подавали члени секції в таких питаннях: определлення та контроль фізичної працездатности школяра, програми й методи фіз.-культ. праці по школах, проблеми охорони здоров'я школярів, перекваліфікація та перепідготовка і підвищення рівня звань членів секції—інструкторів фізкультури. Низку доповідей було винесено на прилюдні засідання. Теми цих доповідей подано вище. Крім того подано й заслухано такі доповіді: 1) Сисак М. С. „Стан фізичної культури в Німеччині“; 2) Драпалюк. „Морфологічна характеристика конституційних типів“; 3) Підгасцький В. Я. „З нагоди 150 роковин народження Лінга“; 4) Радкевич С. В. „Завдання лікаря О. З. Д.“; 5) Кудрицький М. А. „Плани й програми семінару підвищеного типу для інструкторів фізичної культури“.

Крім того члени секції фізичного виховання реферували поточну літературу в питаннях фізвиховання, а також опрацьовували питання термінології фізвиховання.

Бдиною статтею прибутку Т-ва були членські внески.
Фінансовий стан Розмір їх було встановлено на розпорядчих зборах
Т-ва.

Т-ва 21 березня 1926 р., а саме: 20 к. на місяць для робітників соцвиху, 30—профшкіл і 40—вузів. На великий жаль, внески вступали не досить акуратно, так що загальні розпорядчі збори 17 жовтня 1926 р. ухвалили оголосити місячник ліквідації заборгованости. Проте на 1 січня 1927 р. заборгованість далеко не було покрито. Загальна сума прибутків на 1 січня 1927 року (за 1½ роки існування Т-ва) становить 161 карб. 10 коп.

Витрачено за той же час на потреби Т-ва 92 карб. 81 к. Окремі статті витрат: книжки—24 карб. 33 коп., друкування анкети про викладання української мови в сучасній школі—12 карб., друкування математичних тестів—14 карб., друкування тестів для комісії НОШП—5 карб., печатка й штамп Т-ва—4 карб., друкування анкет для кандидатів у члени Т-ва—9 карб. 44 коп., канцелярські витрати—14 карб. 64 коп., господарські витрати—9 карб. 40 коп.

У касі Т-ва на 1 січня 1927 року—68 карб. 29 коп.

Ці гроші загальні розпорядчі збори доручили використувати в першу чергу для друкування звіту та на передплату часописів.

Загальні підсумки та перспективи на найближчий час. Перейдений етап у роботі Т-ва дає змогу зробити перші бодай загальні підсумки та накреслити перспективи на найближчий час.

Перші організаційні труднощі переїдено. Не вважаючи на надзвичайно важкі об'єктивні умови, Т-во здобуло певний плацдарм для своєї дальшої роботи. Низка робочих осередків Т-ва, створених у порядку його розгортання, цілком викристалізувались, оформились, набули чіткості в змісті й характері своєї роботи. Поза всяким сумнівом виразний курс цих осередків і Т-ва в цілому на поглиблення своєї праці та на втягування все ширших шарів учительства в роботу. Більшості осередків щастить сполучити солідність і докладність академічної роботи з увагою до моментів актуальності та орієнтуванням на пекучі потреби нашої педагогічної дійсності. Тим природнішим та актуальнішим стає питання в багатьох осередках Т-ва про винесення наслідків роботи в ширші кола робітників освіти та на сторінки педагогічної преси. Не буде перебільшенням сказати, що до голоса Науково-Педагогічного Т-ва все більше прислухаються, і кожен місяць роботи це крок вперед по закріпленню позицій нової науково-громадської педагогічної організації.

Та не можна все-ж таки заплющувати очі на те, що до дальшого розвитку Т-ва й виконання їм своїх завдань такою мірою, як того вимагають не лише інтереси Т-ва, але й освітньої справи взагалі, стоять численні перешкоди. Врак приміщення гальмує дальший зріст Т-ва й заснування нових робочих осередків. Відсутність бібліотеки дуже зле відбивається на темпові науково-дослідчої роботи членів Т-ва. Мізерна матеріальна база примушує зводити до мінімуму витрати на науково-операційні потреби (друк анкет, тестів то-що). Нарешті відсутність бодай найменшого технічного апарату не дає Т-ву змоги провадити роботу як по глибокій консолідації членів Т-ва, так і по звязку з іншими науковими закладами.

Обраховуючи ці та інші надзвичайно важкі умови, Т-во сподівається все-ж таки, що всі ці перешкоди пощастить перемогти й ліквідувати як самовідданою роботою членів Т-ва, так і систематичною допомогою тих організацій й закладів, що їм не може не бути близькою діяльність Т-ва.

Товариство високо цінить і щиро шанує ставлення Української Академії Наук, що за її доброзичливою увагою Т-во набуло юридичного оформлення та перших організаційних можливостей. Т-во глибоко вірить, що й в дальшому та-ж таки доброзичлива увага полегчуватиме Т-ву його роботу. Разом з тим Т-во певне, що й органи Наркомосвіти—перш за все Укрголова наука і Держметодком—поставляться до Т-ва з належною увагою. Дбаючи про зміцнення та поширення осередків науково-педагогічної роботи, Наркомосвіта повинна належним чином зважити все значіння громадської акції в науковій справі й забезпечити дальший розвиток цієї акції.

С Т А Т У Т

Науково-Педагогічного Товариства при Українській Академії Наук.

(Затверджено в Спільнім Зібранні
Української Академії Наук на засі-
данні 27 квітня 1925 р.—протокол
№ 219, § 4).

І. Загальні положення.

1. Науково-Педагогічне Товариство при УАН має на меті:

а) допомагати вивченню теоретичних та практичних проблем педагогіки, особливо зв'язаних з черговими справами освітнього будівництва на Україні; б) сприяти розвитку педагогіки, як науки; в) поширювати педагогічні знання на Україні; г) об'єднувати педагогів теоретиків та практиків для більшого успіху їхньої праці на полі педагогіки.

2. Щоб як найкраще та найповніше досягнути своєї мети, Т-во може:

а) переводити розроблення та дослідження педагогічних питань, організуючи для цього в разі потреби філії по різних місцях України, а також, як у основному складі Т-ва, тоб-то м. Києві, так і в філіях його секції, семінари, комісії то-що; б) улаштовувати наукові засідання для обговорення доповідей як членів Т-ва, так і членів інших товариств або загалом осіб, що працюють у питаннях, які входять у компетенцію Т-ва; в) організовувати прилюдні лекції, бесіди, курси, з'їзди, конференції, наради, виставки й т. ин.; г) утворювати при Т-ві, його філіях, окремих секціях то-що різні науководопоміжчі установи—кабінети, лабораторії, бібліотеки й т. ин.; д) переводити конкурси та давати премії за певні досягнення в науково-педагогічній або практично-педагогічній діяльності; е) видавати журнали, записки, книги та брошури педагогічного змісту та характеру; є) еживати інших, що подібні до вищезазначених, заходів.

3. Т-во користується всіма правами юридичної особи та йому належить право набувати та відчужувати майно, вступати в зобов'язання, позивати до суду та відповідати на суді. Т-во має право користуватися всіма правами що до командування осіб та переведення поштових, телеграфних та телефонних зносин, посилення, провозу та одержання вантажу, що надаються законом науковим установам.

4. Т-во має право маги печатку з написом: „Науково-Педагогічне Т-во при УАН“.

ІІ. Склад Т-ва.

5. Т-во складається з членів:

а) дійсних; б) кореспондентів.

6. Дійсними членами Т-ва можуть бути особи, що працюють теоретично або практично в галузі педагогіки й відомі своїми доукованими працями або науково-педагогічними студіями чи систематичною педагогічною практикою.

7. Членами—кореспондентами Т-ва можуть бути особи, що мають право бути дійсними членами Т-ва, але територіально працюють поза межами Т-ва чи його філій.

8. Нові члени Т-ва входять до складу Т-ва по рекомендації двох дійсних членів через Раду Т-ва з наступним повідомленням на загальних розпорядчих зборах Т-ва.

9. Члени Т-ва виходять зі складу Т-ва:

а) своєю волею, подавши до Ради Т-ва відповідну заяву; б) постановою загальних розпорядчих зборів Т-ва, коли на зборах буде не менш, як $\frac{2}{3}$ наявної кількості членів.

III. Керування справами.

10. Органами керування в Т-ві є:

а) Загальні розпорядчі збори; б) Рада; в) Президія.

11. Загальні розпорядчі збори складаються з усіх дійсних членів Т-ва і скликаються в міру потреби, але не менш як один раз на рік.

12. Загальні розпорядчі збори є дійсними при абсолютній більшості наявного числа членів; у справах негайних повторне засідання дійсне при всякій кількості членів.

13. Загальні розпорядчі збори:

а) Обирають 3-х основних членів Ради; б) виносять постанови про заснування філій або окремих секцій в межах Т-ва; в) затверджують постанови секцій в принципових справах; г) заслуховують та затверджують річні звіти; ґ) обирають ревізійну комісію та заслуховують її доповіді; д) дають загальний напрямок діяльності Т-ва.

14. Рада Т-ва складається з трьох членів, яких обирають загальні розпорядчі збори, та голів секцій, що входять у склад Ради сх офісію (по обранні на зборах секції).

15. Рада Т-ва обирається на один рік і має такі функції:

а) виконує постанови загальних розпорядчих зборів; б) розглядає та затверджує постанови секцій в їхній біжучій праці; в) об'єднує наукову діяльність різних секцій; г) приймає нових членів; ґ) складає річні справоздання; д) керує господарськими справами; е) переводить видавничу діяльність.

16. Президію Т-ва виділяє Рада Т-ва в складі голови та секретаря для:

а) переведення в життя постанов Ради; б) репрезентації Т-ва; в) вживання в негайних справах належних заходів з наступною доповіддю в Раді Т-ва.

17. Голову Т-ва обирає Рада з академиків або штатних наукових співробітників УАН.

18. Ревізійна комісія складається з трьох осіб, обраних на загальних зборах, і переводить перевірку діяльності Т-ва за певний термін (не менш як один раз на рік).

19. Всі органи керування в Т-ві обираються на один рік.

20. Філії Т-ва, засновані з ухвали розпорядчих зборів, затвердженої в I-ому Відділі УАН, керуються інструкцією, в кожному окремому випадкові виробленою по основних лініях цього статуту Радою Т-ва та затвердженою I-им Відділом.

IV. Засоби Т-ва.

21. Засоби Т-ва складаються з таких джерел:

а) членські внески; б) прибутки від лекцій, курсів, видань то-що; в) дотація Академії Наук; г) асигнування уряду; ґ) громадські та приватні внески; д) інші прибутки.

22. Розмір членського внеску намічається кожен рік в Раді Т-ва та затверджується на загальних розпорядчих зборах.

23. Витрати переводяться з постанови Ради Т-ва.

24. В негайних випадках Президія або сам Голова Т-ва можуть перевести необхідні витрати з наступним затвердженням витрати в Раді Т-ва.

25. Обов'язки скарбника виконує один з членів Ради.

V. Зміна статуту та ліквідація Т-ва.

26. Всі зміни статуту Т-ва переводяться з ініціативи Ради або не менш як десяти членів Т-ва та ухвали загальних розпорядчих зборів Т-ва, затвердженої в I-му Відділі УАН.

27. В разі ліквідації Т-ва все його майно переходить до УАН.

**Список членів Науково-Педагогічного Т-ва при УАН
на 1 січня 1927 року.**

1. Абламська К. С.
2. Абраменкова В. А.
3. Андрушко М. Г.
4. Астріб О. М.
5. Батрак М. В.
6. Балабай М. Л.
7. Балинська Е. В.
8. Берсен В. А.
9. Берсен О. А.
0. Білик І. П.
11. Борецький В. А.
12. Буйний К. В.
13. Бухановська К. Я.
14. Бурик І. Г.
15. Василевська Р. В.
16. Василенко І. з.
17. Вересоцька В. Н.
18. Вигодський І. Л.
19. Вироний Ю. С.
20. Воейків В. А.
21. Волинський П. К.
22. Воскерц'ян С. І.
23. Гах К. А.
24. Геніс В. О.
25. Гермайзе Й. Ю.
26. Гермайзе-Евсєвська Г. Ю.
27. Глухенько В. В.
28. Глухенький О. Г.
29. Гордієнко С. М.
30. Горошко Г. Г.
31. Горунівич Я. Я.
32. Гребінська А. Ю.
33. Грищенко Г. О.
34. Гук А. Д.
35. Дем'яновський О. П.
36. Діюбенко М. П.
37. Дога В. М.
38. Доманицька С. О.
39. Дорошкевич Л. М.
40. Дорошкевич О. К.
41. Драпалюк С. І.
42. Дремлюга В. С.
43. Дрига П. П.
44. Дудар Д. Д.
45. Дурдуковський В. Хв.
46. Дяконенко В. М.
47. Дяченко М. І.
48. Євлащенко І. В.
49. Євсєвський А. А.
50. Єриленко Г. П.
51. Жбанків П. О.
52. Жуківський Б. Б.
53. Заболотня М. Х.
54. Іванець Г. А.
55. Іваниця А. І.
56. Іваниця Г. М.
57. Іваницький С. М.
58. Іващенко І. П.
59. Ігнатієва Н. Д.
60. Ілляшенко Л. П.
61. Кабурівський П. М.
62. Кандрашенко А. І.
63. Карвовський П. М.
64. Каравай А. Х.
65. Нефелі Е. І.
66. Кибальчич М. А.
67. Кириченко І. М.
68. Ковальська Л. М.
69. Ковальський Г. С.
70. Колтонівська Н. М.
71. Коросташ М. В.
72. Корчак-Чепурківський О. В.
73. Косташук В. М.
74. Костюченко З. П.
75. Костянтинів С. А.
76. Кривошій І. О.
77. Криворучка А. А.
78. Крижановська-Несмія О. Г.
79. Крижановський І. І.
80. Кудрицька-Енгель А. О.
81. Кудрицький М. А.
82. Купрісевич А. О.
83. Куніцький Л. М.
84. Левіцький Г. Є.
85. Левіцький О. Х.
86. Левіцький О. А.
87. Лісняк І. П.
88. Ліснянська Л. В.
89. Лисенко Є. М.
90. Листофай М. Л.
91. Лоханько В. Ю.
92. Любінська К. В.
93. Любінський М. М.
94. Малиновська-Стригун-нова Н. А.
95. Марія В. М.
96. Мацківська Н. М.
97. Марченко Г. В.
98. Матюшенко І. О.
99. Мілашківч Л. М.
100. Мукалов Н. д.
101. Нижник О. І.
102. Олексівка І. П.
103. Онацька Д. С.
104. Онацький О. Д.
105. Остроменський Д. А.
106. Очеретко М. Н.
107. Панчинська О. К.
108. Парзенева В. А.
109. Парзєвська В. А.
110. Пелех П. М.
111. Петрусь В. В.
112. Підгасцький В. Я.
113. Підгасцький Я. П.
114. Пожарський М. П.
115. Полуботко О. Ю.
116. Полулях О. І.
117. Помагайба В. І.
118. Пригородська І. Е.
119. Прохорова М. І.
120. Пуліян Г. А.
121. Радкевич С. В.
122. Ржепшевська Н. П.
123. Риналюк А. Г.
124. Рублевська Л. В.
125. Савицька Г. І.
126. Салум М. П.
127. Самченко П. А.
128. Сеєрук Г. Я.
129. Сенько В. П.
130. Сікало І. Д.
131. Сімашківч М. В.
132. Сироватка П. Г.
133. Сисак М. С.
134. Скорякова М. О.
135. Скрипник Л. О.
136. Смик Г. М.
137. Смикалюк А. П.
138. Смик-Топоровська О. І.
139. Смолинський С. М.
140. Соколовський А. Є.
141. Соколовський О. І.
142. Созанський Н. М.
143. Стельмахона Є. Ю.
144. Стеценко О. М.
145. Страшківч В. М.
146. Струківська Н. Ю.
147. Тараненко Т. П.
148. Тєрдомед В. В.
149. Титаренко С. Г.
150. Токаревська Н. С.
151. Томасевич Х. М.
152. Трегуб-Тараненко Н. А.
153. Трезвинський Ю. К.
154. Троїцька В. І.
155. Уманець Ю. К.
156. Усенко М. Г.
157. Хакало П. І.
158. Хереско Л. П.
159. Чернецький П. П.
160. Чередищенко Д. І.
161. Чижов Д. П.
162. Шаповал І. Т.
163. Шевченко Х. М.
164. Шевчук А. А.
165. Шекєра Я. Г.
166. Шерехівська К. К.
167. Шинкарук М. Д.
168. Шинківська Г. М.
169. Юрєвич М. П.
170. Юрєва М. П.
171. Яничка Т. М.
172. Яновська З. Я.
173. Ярослав С. Ю.

АДРЕСА Т-ВА:

Кнїв, вул. Чудновського, 2 (буд. УАН). Науково-Педагогічне Т-во при УАН.

